

Герасимюк К. О.

кафедра дизайну, Луцький національний
технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ МЕТОДОМ ПРОРІЗАННЯ

Анотація. У статті розглянуто особливості формування образу поліграфічної продукції за допомогою методу прорізання. На основі поліграфічних зразків, запропоновано класифікацію образних рішень за технічними і художніми ознаками.

Ключові слова: формотворення, поліграфічна продукція, образ, метод прорізання.

Аннотация. Герасимюк К.О. Особенности формирования образа полиграфической продукции методом прорезывания. В статье рассмотрены особенности формирования образа полиграфической продукции с помощью метода прорезывания. На основе полиграфических образцов, предложена классификация образных решений по техническим и художественным признакам.

Ключевые слова: формообразование, полиграфическая продукция, образ, метод прорезывания.

Annotation. Gerasimyuk K.O. Features of forming of appearance of poligraphical products by the method of cutting through. In this article it was reviewed the specialities of poligraphical product image formation using cutting method. The clasification of image solutions by its technical and artistic treats was suggested on the basis of poligraphic patterns.

Keywords: shaping, printing products, image, method of cutting.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток поліграфічних засобів зумовив появу різноманітних технологічних процесів оформлення продукції.

Відсутність цікавих рішень на ринку поліграфії, обґрунтувала необхідність пошуку нових методів формування образних рішень, нового ексклюзивного образу вже відомих друкарських видань, серед яких сувенірна продукція, POS-матеріали, плакати, буклети та інші, що засвідчує актуальність обраної теми.

На сьогодні вже відпрацьовані стандартні методи поліграфії, серед яких офсетний, трафаретний друк, шовкографія, та інші, які є широкоживаними та відносно дешевими. Це зумовило пошук нових методів, нехай дорогих, але більш ефективних для створення образу. Один з таких методів – метод прорізання.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз публікацій та інформаційних джерел окреслює питання, що найчастіше підіймаються при вивченні формування образів поліграфічної продукції за допомогою певних технічних методів.

Особливості розвитку технологічних процесів у формуванні художньо-образної виразності об'єктів графічного дизайну, представлено в дисертації Г.П. Аксьонова, де висвітлено вплив технологічних методів поліграфії на художньо-образну виразність. Автор піднімає питання історії розвитку різних технологічних методів у поліграфічній промисловості, проте ґрунтовно не зупиняється на їх впливі на художньо-образну виразність продукції [1].

Образотворчі засоби композиції розкриті В.Я Шевченком [6, с.66-78], що дозволяють виокремити найважливіші чинники, які впливають на виразність і дієвість художнього образу. Піднята тема висвітлена на прикладі плаката, проте є важливою стосовно формування образу усіх видів поліграфічної продукції.

Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва, представляє собою орнаментальне прорізання паперу, що в результаті набуває певного сюжету. Основні теоретичні аспекти, питання історії та композиції, орнаментально-пластичні образи витинанки, представлені у навчальному посібнику Є.А. Антоновича, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Є. Станкевича [2, с.200]. Художньо-технічні якості витинанки є можливими для використання у дизайні.

Отже, тема формування образу поліграфічної продукції за допомогою технологічних процесів на сьогодні не висвітлена на достатньому рівні, відсутнє комплексне дослідження методів поліграфії, які дозволяють сформувати креативне бачення.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є виявлення особливостей формування образу поліграфічної продукції за допомогою методу прорізання. Завданням дослідження є: виявити витоки та проаналізувати появу в поліграфічній промисловості методу прорізання; провести класифікацію поліграфічної продукції, створеної методом прорізання та виявити дизайн-особливості; визначити місце прорізання у графічному дизайні та розкрити перспективу розвитку даної теми в Україні.

Надійшла до редакції 21.04.2011

Виклад основного матеріалу. Науково-технічна революція сприяла переходу до нових методів виготовлення друкарських форм для всіх видів поліграфічної продукції. Ці процеси були спрямовані на формування нових образів, що піднесло б графічний дизайн на новий рівень розвитку. Пошуки образного рішення поліграфічної продукції обґрунтували появу нових методів формотворення, серед яких виділяють метод прорізання.

Технічний процес прорізання як спосіб формування образу відомий у створенні витинанок. Витинанки – один із видів українського народного декоративного мистецтва, що має глибокі й багаті традиції. Це сюжетні та орнаментальні композиції з паперу [5].

За допомогою ножиць, ножа чи штампів, витиналися різноманітні фігури. Створені прорізи, перетворювалися в композиційний сюжет, що формував образ витинанки. Орнамент традиційних витинанок здебільшого геометричний і рослинний, трапляються також антропо- та зооморфні фігурки, зображення предметів побуту, архітектури тощо. Папір при витинанні складали вдвоє, вчетверо, увосьмеро, що дозволяло створити сталі структури, композиції.

Витинанки мають широкі прикладні можливості. Розроблено багато цікавих спроб застосувати оригінальну орнаментуку у різних видах декоративного мистецтва. Сучасні майстри промислової графіки використовують витинанку в організації сценічного простору театральної вистави, а також для утворення нового образу поліграфічної продукції.

Метод прорізання як спосіб формування образу, знайшов своє місце у поліграфічній продукції. Цей метод відомий з початку створення перших плоттерів у поліграфії у XVI ст., але вони використовувалися лише для створення отворів для зшивання [4]. З розвитком технологій за допомогою методу прорізання стало можливим створення різноманітних візерункових елементів. Даний метод знайшов аналогії в поліграфічній промисловості, що утворили нове поняття «висічка» [3].

Висічка дозволяє вирізувати з листа паперу, картону, пластика, плівки та інших матеріалів складні форми за допомогою удару штампом по контуру. Друкований лист потрапляє на висікальний прес, і штамп відсікає зайві частини листа, залишаючи потрібну форму [3].

Метод прорізання, хоч і дорожчий від інших методів, але активно використовується поліграфією для образотворення продукції. Поява нових композиційних рішень на основі методу прорізання, зумовив необхідність їх класифікації за технологічними і художніми ознаками. Метод прорізання використовують у різних видах продукції, серед яких календарі, листівки, візитки, книжки та ін.

За технологією виготовлення виділяємо два типи композиційних прорізів: прості (площинні) та складні.

Прості композиції створюються з одного аркушу паперу, є площинними. Дана група поліграфічної

продукції також отримала поділ за способом прорізання: ажурні, силуетні, трафаретні.

Ажурні прорізання використовуються для створення зображень, що містяться у прорізах [5]. Для розробки таких типів поліграфічної продукції найчастіше з'являються форми різного характеру: ламані, прямокутні, круглі, хвилясті та ін. Звідси прямизна і кривизна, різкість і плавність, кутастість і ламаність, хвилястість – є відповідним означенням якісної композиційної виразності та декоративності мотивів орнаменту, переданих за допомогою форми (рис.1).

Для створення образу поліграфічної продукції використовуються різні композиційні прийоми: метричні повтори – для врівноваження, передачі спокою, ритм – для передачі руху зростаючого і сповільненого, симетрія – для цілісності, завершеності, асиметрію, динаміку – для створення руху, передачі емоцій, статику – для передачі рівноваги, стабільності.

Силуетні прорізання – це зображення, що виступають силуетом. Для створення таких типів продукції, використовують різноманітні форми, вибір яких залежить від сюжету (рис. 2). Наприклад, візитка кулінарного кореспондента Mark Ramadan виконана за таким же принципом, з утворених прорізів виступають силуети виделки, ложки та ножа (рис. 2.1). Таке образне рішення підкреслює сферу діяльності власника.

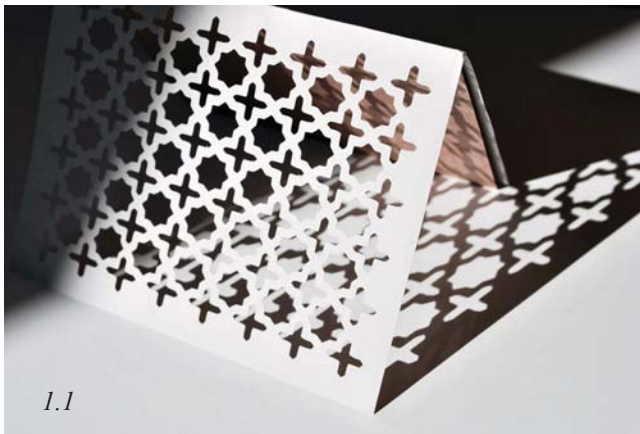
У *трафаретних* прорізаннях зображення утворюється за допомогою суцільного прорізу (рис. 3). Зазвичай використовують геометричні та сюжетні форми (зооморфні та антропоморфні, предметні). Трафаретним методом виконана візитка фірми Betsy-hammill, на якій за допомогою прорізання створено зображення ластівок, що символізують надійність та мудрість (рис. 3.2).

Трафаретним способом створюються шрифтові композиції (рис. 4.1,2,3). Фірмовий стиль компанії FormAxion, представлений прорізною композицією букв, що являються логотипом (рис.4.1). Для підсилення звучання зображень створених трафаретом, використовують кольорову підкладку (рис. 4.4; рис. 4.5).

Складні композиції характеризуються багат шаровістю. Дана група поліграфічної продукції поділяється на трансформери та багат шарові композиції. Підвид *трансформери* характеризуються складними композиційними та технічними рішеннями. Трансформерами є дитячі книги, у яких за допомогою прорізів казкові персонажі при розкритті книги, набувають трьохвимірного вигляду (рис. 5). У формуванні дитячої книжки образне рішення продиктоване самими сюжетами, що створюються методом прорізання.

Багат шарові прорізання (рис. 6). Декілька аркушів паперу з різними прорізними елементами, накладаються один на один, утворюючи цілісну композицію. Кожен прошарок є невід'ємною частиною зображення, його відсутність деформує образ (рис. 6.5). Даний спосіб прорізання використовують для створення ексклюзивних календарів (рис. 6.1,2,4,5).

Метод прорізання як спосіб формування образу є домінуючим лише у створенні поодинокі

1.1

1.2

1.3

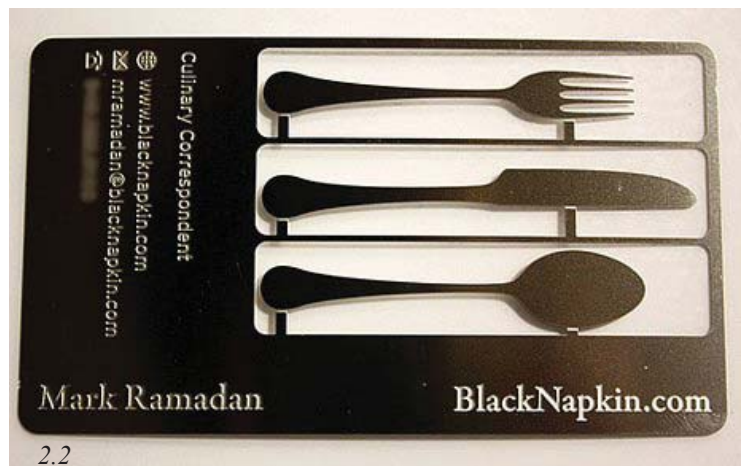
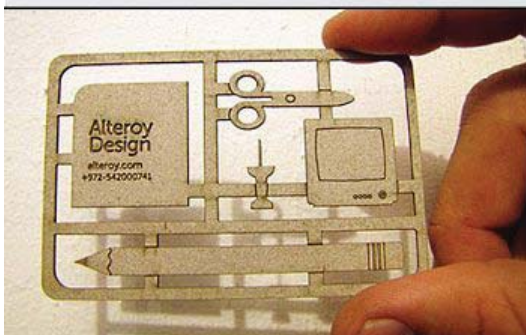

1.4

Рис. 1. Ажурні прорізання

2.1

2.2

Рис. 2. Силуетні прорізання

ексклюзивної продукції, через високу економічну вартість. Зважаючи на це технологічна сторона методу прорізання повинна поєднуватися з креативністю рішень, що визначає перспективи подальшого розвитку. У світовій поліграфії цей спосіб широко використовується, а в Україні нажалі, лише для створення поодиноких екземплярів.

Висновки. Потужний розвиток сфери поліграфії призвів до появи різноманітних технологічних процесів оформлення продукції. Технічний процес прорізання відомий у створенні витинанок. У поліграфічній промисловості, аналогом даного методу являється висічка.

За технологічними та художніми ознаками виділяються прості (площинні) та складні композиційні прорізання. У свою чергу площинні виділяють такі підвиди, як ажурні, силуетні, трафаретні прорізання, а складні (багаточарові прорізання та трансформери).

3.1

3.2

Рис.3. Трафаретне прорізання

3.3

3.4

3.5

4.1

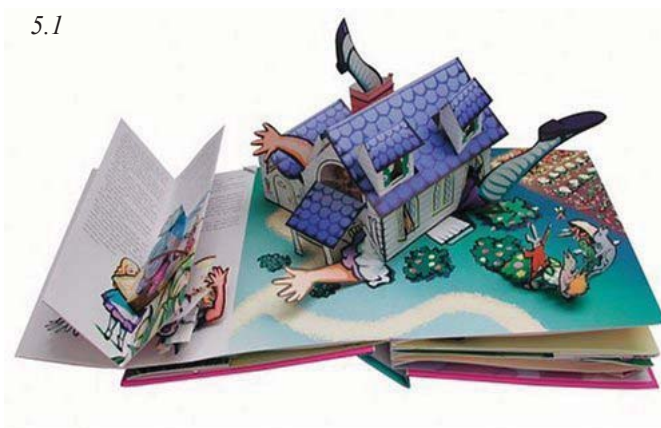

4.2

4.3

Рис. 4. Шрифтові композиції

5.1

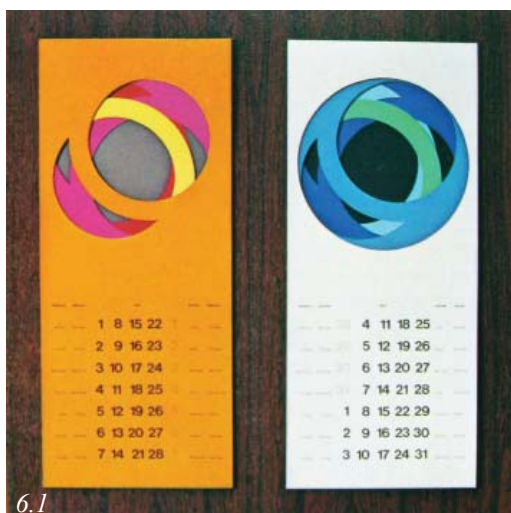
5.2

Рис. 5. Трансформери

Кожен підвид має свої особливості, що відрізняються способом виконання зображень.

Художньо-технологічні особливості методу прорізання дозволяють урізноманітнити образні рішення та створити ексклюзивні зразки в графічному дизайні, що вплине на розвиток сфери дизайну і в Україні.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень полягають у аналізі різних способів формування образу поліграфічної продукції.

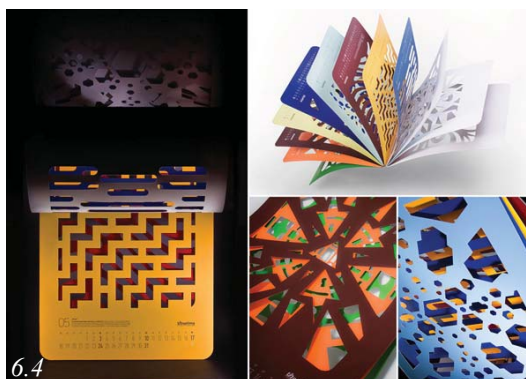
6.1

6.2

6.3

6.4

6.5

6.6

Література:

1. Аксенов, Г. П. Эволюция художественно-образной выразительности графического дизайна в процессе развития полиграфических средств : диссертация ... кандидата искусствоведения : 17.00.06 / Аксенов Геннадий Петрович; [Место защиты: Всерос. науч.-исслед. ин-т техн. эстетики] Москва, 2008. – 169 с.
2. Антонович С. А. Декоративно-прикладное мистецтво [Текст] / С. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. С. Станкевич. – Львів : Світ, 1993. – 272 с.
3. Віскання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://collage.in.ua/services/carving/>
4. История полиграфии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://printing.web-3.ru/definitions/history/>
5. Технічні особливості витинанки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=73596&pg=106>
6. Шевченко В.Я. Композиція плаката: навч. посібн. / В.Я. Шевченко – Х.: Колорит, 2004. – 124 с.

Рис. 6. Багатошарові композиції